

Bostads
bolaget

STADSDELSANALYS: HAMMARKULLEN

2016-12-20

RADAR

URBANIVATION®

Oskar Götestam, Radar Uppdragsansvarig, Planeringsarkitekt

Joakim Forsemalm, Radar Etnolog, dialogprocessledare

Paul Göransson, Urbanivation Civilekonom, processledare uppföljning och mätningar

Övriga medverkande, Radar: Louise Rådberg, Magnus Larsson, Sebastian Pauly, Lovisa Borgström (praktikant), Hanna Sallén (praktikant) och Jennifer Brohammer (praktikant).

Foton, där inget annat anges: Radar arkitektur & planering

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning.....	4
Metod.....	6
UN-Habitats fem principer.....	8
Urban Quality Index.....	12
Boendedialog	14
Översiktskarta	19
Var bor deltagarna?	20
Platser som upplevs negativt	21
Platser som upplevs positivt	24
Jämförande karta positiva/negativa platser	26
Hammarkulletorget	27
Negativt upplevda stråk	28
Använda stråk	29
Frågor om boendeformer.....	30
Sammanfattande konklusion.....	31

INLEDNING

Bakgrund

Radar Arkitektur & Planering AB och Urbanivation AB fick under vintern 2016 ett uppdrag från Bostadsbolaget att driva ett initiativ för stadsutveckling i stadsdelarna Norra Biskopsgården och Hammarkullen i Göteborg. Genom ett holistiskt och evidensbaserat angreppssätt skulle olika intressenter med påverkan på stadsdelarnas framtid engageras; idén var att arbeta i *mellanrummet*, mellan förvaltningar, mellan kunskapsanspråk mellan idéer.

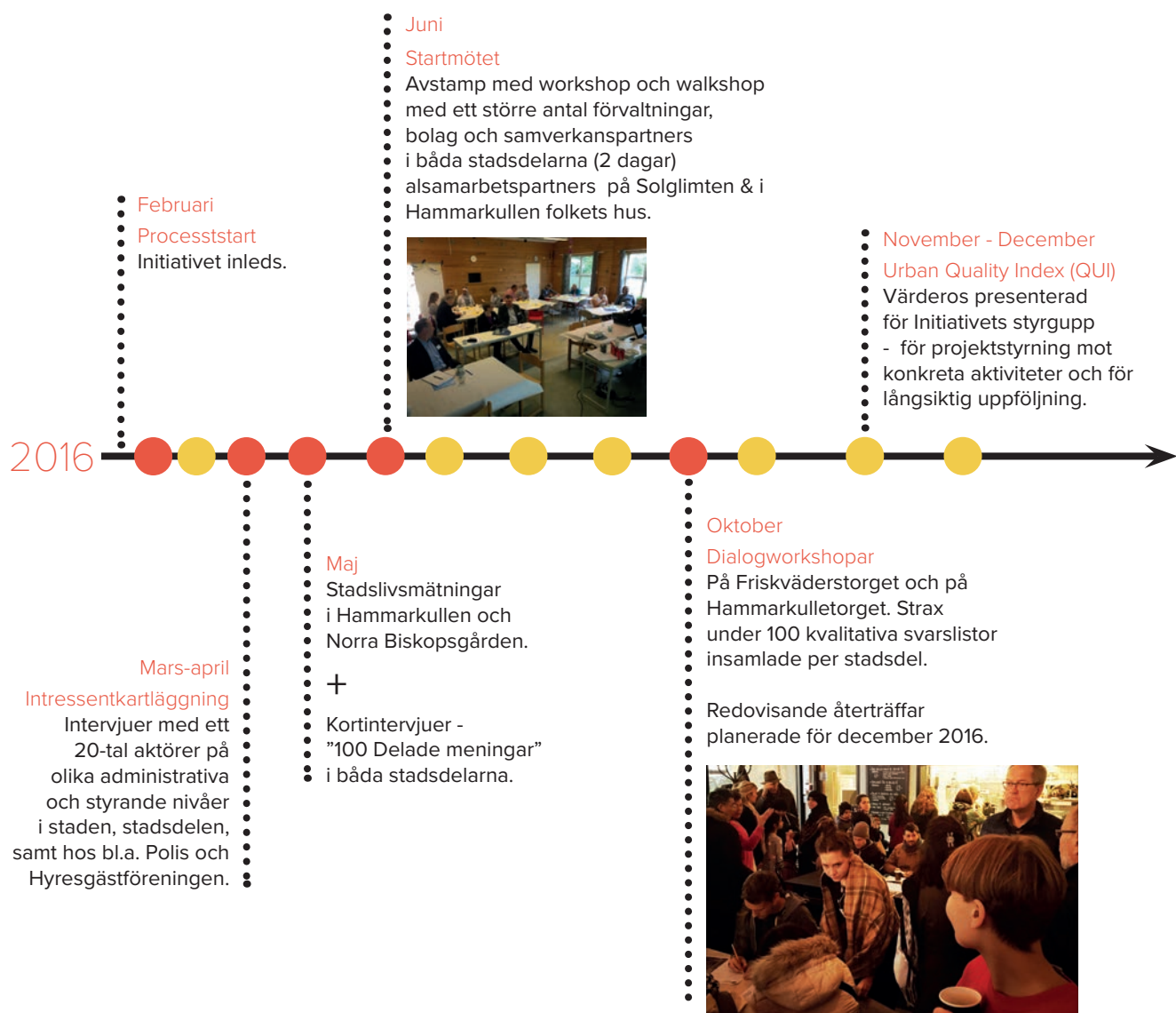
Utgångspunkten var att stadsutveckling i allmänhet tenderar att organiseras i stuprör, det vill säga olika kunskapsdomäner. Trafik, park- och natur, planering, husarkitektur, social resursplanering, kultur: alla har förvaltningar som fokuserar på sådana frågor enskilt sina särskilda sätt att arbeta, tänka, försöka förstå och diskutera.

Initiativet för Hammarkullen och Norra Biskopsgården utgick från ambitionen att söka överbrygga dessa domäner, dessa förvaltningsstrukturer och -kulturer. Det arbetet sker på flera sätt samtidigt, till exempel pågår vid tidpunkten för denna rapports färdigställande planering för utökade relationer mellan fyra förvaltningar och bolag (Park- och Naturförvaltningen, Göteborgslokaler, Bostadsbolaget och SDF Angered).

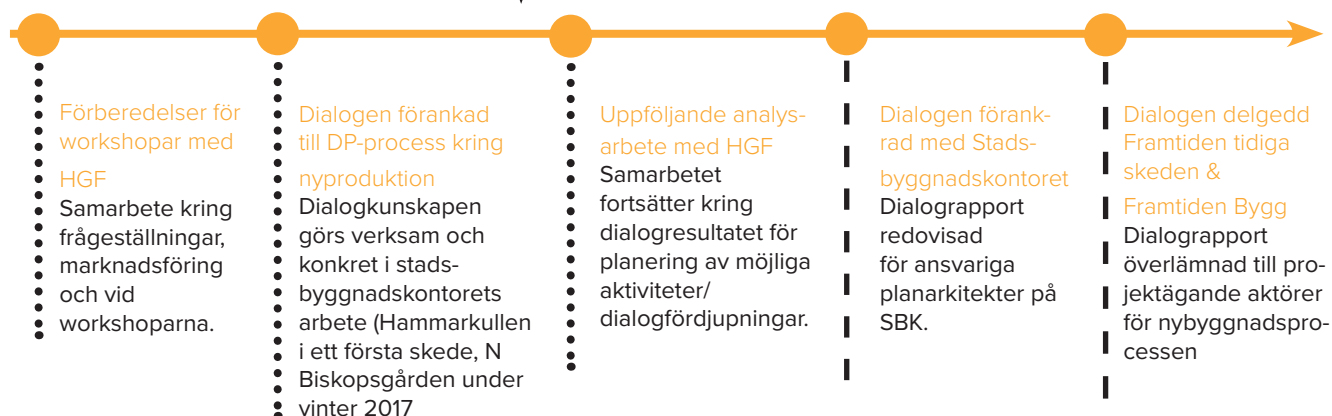
Stadsdelarna Hammarkullen och Norra Biskopsgården har statusen *utvecklingsområden* i Göteborg, en status som innebär särskilda satsningar på att utveckla samhällslivet på flera olika sätt. I det arbete som den här rapporten delvis rapporterar har fokus varit på relationen mellan kunskapsutveckling och konkret stadsbyggnad.

Resultatet av de kunskapsprocesser som presenteras på de kommande sidorna är menat att användas som stöd för möjligheterna att ta rätt beslut för Hammarkullen – väl underbyggda sådana. Mer specifikt finns det för det material som presenteras här en direkt länk till Stadsbyggnadskontorets detaljplan för utveckling av bostäder m.m. kring Hammarkulletorget, beställd av AB Framtiden.

-
- Styrgruppsmöte
Bostadsbolagets
initiativ
 - Aktiviteter 2016
 - Dialogrelaterade
aktiviteter
 - Genomförda
aktiviteter
 - Planerade aktiviteter

Dialogprocess boende:
samverkan och förankring i flera steg

METOD

Metodologisk ansats: evidensbaserad stadsutveckling

Med evidensbaserad stadsutveckling menar Radar Arkitektur & Planering och Urbanisation att en blandning av flera olika datakällor används som underlag för en aktör skall kunna fatta bättre, mer underbyggt, beslut. Olika slags *information*, data, inhämtas, sammanställs, analyseras och ger underlag för rekommendationer som därefter kan utvärderas.

Med utgångspunkt i Barends, Rousseau & Brinner (2014) kan man prata om fyra olika slags "evidens" – alltså övergripande informationskällor: professionell evidens, intressentevidens, forskningsevidens samt organisatorisk evidens. I det här fallet har vi både skapat egen empiri – kortintervjuer med 100 personer "på stan" vid Hammarkulletorget; dels genom stadslivsmätningssmetoden *Public Space Public Life* och del genom en större workshop med boende, vid vilken ett 90-tal personer medverkade. Vid sidan av detta har vi sammanställt offentligt tillgänglig statistik, kundens tillgängliga statistik så som kundnöjdhetsindex och gjort rumsliga analyser. Ingen av dessa underlag fungerar var för sig utan det är en mix av olika evidens som ger ett gott beslutsunderlag. Evidensen i sig ger inga lösningar, utan utgör ett gott underlag för diskussioner om modeller, metoder och ansatser för förändringsarbete.

Fyra typer av evidens:

1. Vetenskapliga evidens: rön från vetenskapligt publicerade artiklar

- UN Habitats fem principer för hållbar stadsutveckling.

2. Organisatorisk evidens:

- Fakta och underlag från organisationen, t.ex:
 - i. Områdeschef
 - ii. Förvaltare

3. Ämnesexpertis:

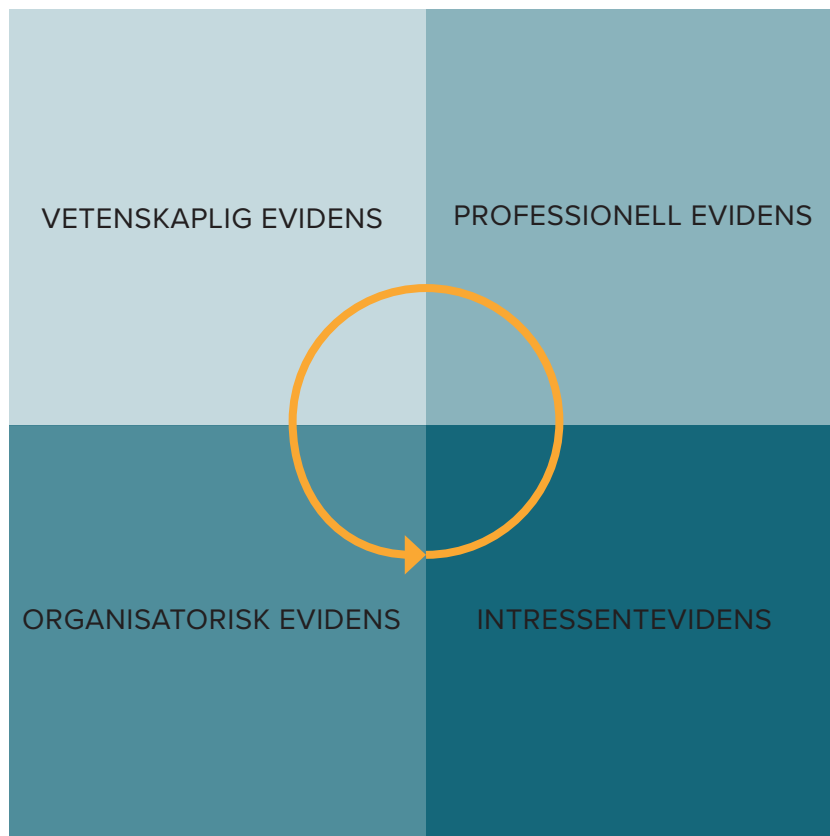
- Underlag från bedömningar från arbetande inom stadsutvecklingsarenan, t.ex:
 - i. Konsulter
 - ii. Facktjänstemän

4. Evidens från intressenter:

- Bedömningar/intryck från personer som påverkas av stadsutvecklingsinitiativet, t.ex:
 - i. Boende
 - ii. Polis
 - iii. Stadsdelen

Utvecklad ur Barends, Rousseau
& Briner (2014) *Evidence-based
Management: The Basic principles*

Evidensbaserad stadsdelsutveckling

Genom att röra sig mellan
de olika fälten aggregeras
en underbyggd bild av ett
fenomen eller problem.

UN-HABITATS FEM PRINCIPER

En global standard som appliceras lokalt

UN Habitat är FN:s organ för hållbar stadsutveckling, som har tagit fram fem principer för en hållbar stadsutveckling. Principerna kan appliceras på stad och stadsdelsnivå och grund-satsen handlar om att blandade upplåtelseformer är bättre än ensidigt t.ex. bostads- eller hyresrätter; att det är viktigt med ett fungerande och tillräckligt gatunät; att funktionsblandning är bättre än monofunktionella områden (endast bostäder, eller endast handel eller arbetsplatser, till exempel) och att en det finns ett optimalt mått avseende urban täthet. Som bilderna här intill visar, har modellen inga exakta mått som rättesnöre, istället befinner sig idealmåtten i ett intervall. UN-Habitats principer, som tagits fram genom internationell forskning, täcker in *forskningsevidensen* för arbetet i/med Hammarkullen. Urbanivation och Radar Arkitektur & planering har anpassat fem av de indikatorer som hör till principerna till en svensk kontext och använder återkommande dessa mätetal i de stadsutvecklingsprojekt vi genomför för att säkerställa hållbarhetsperspektiven.

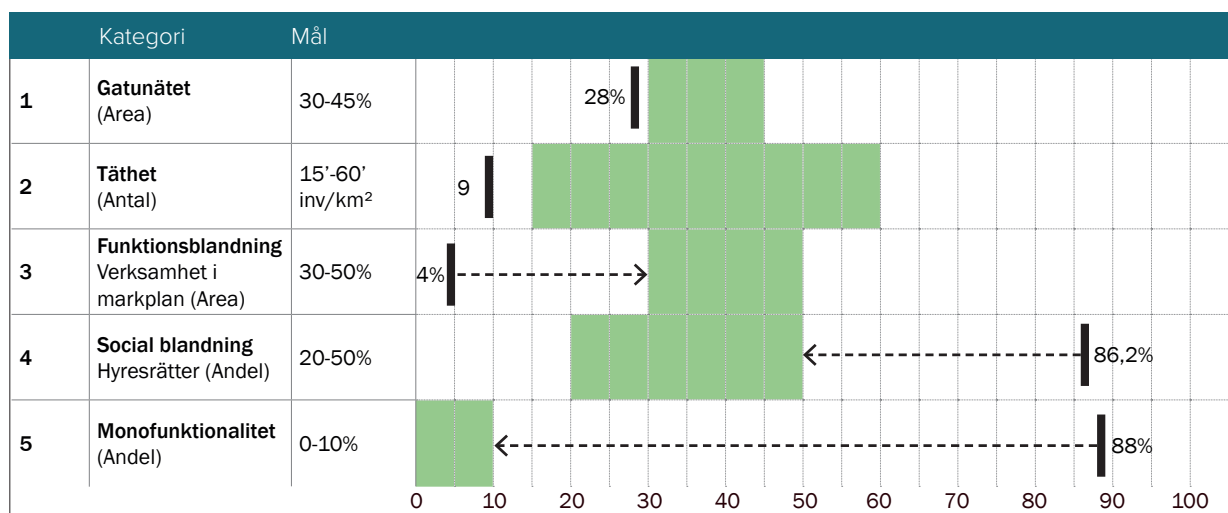
De fem måtten är:

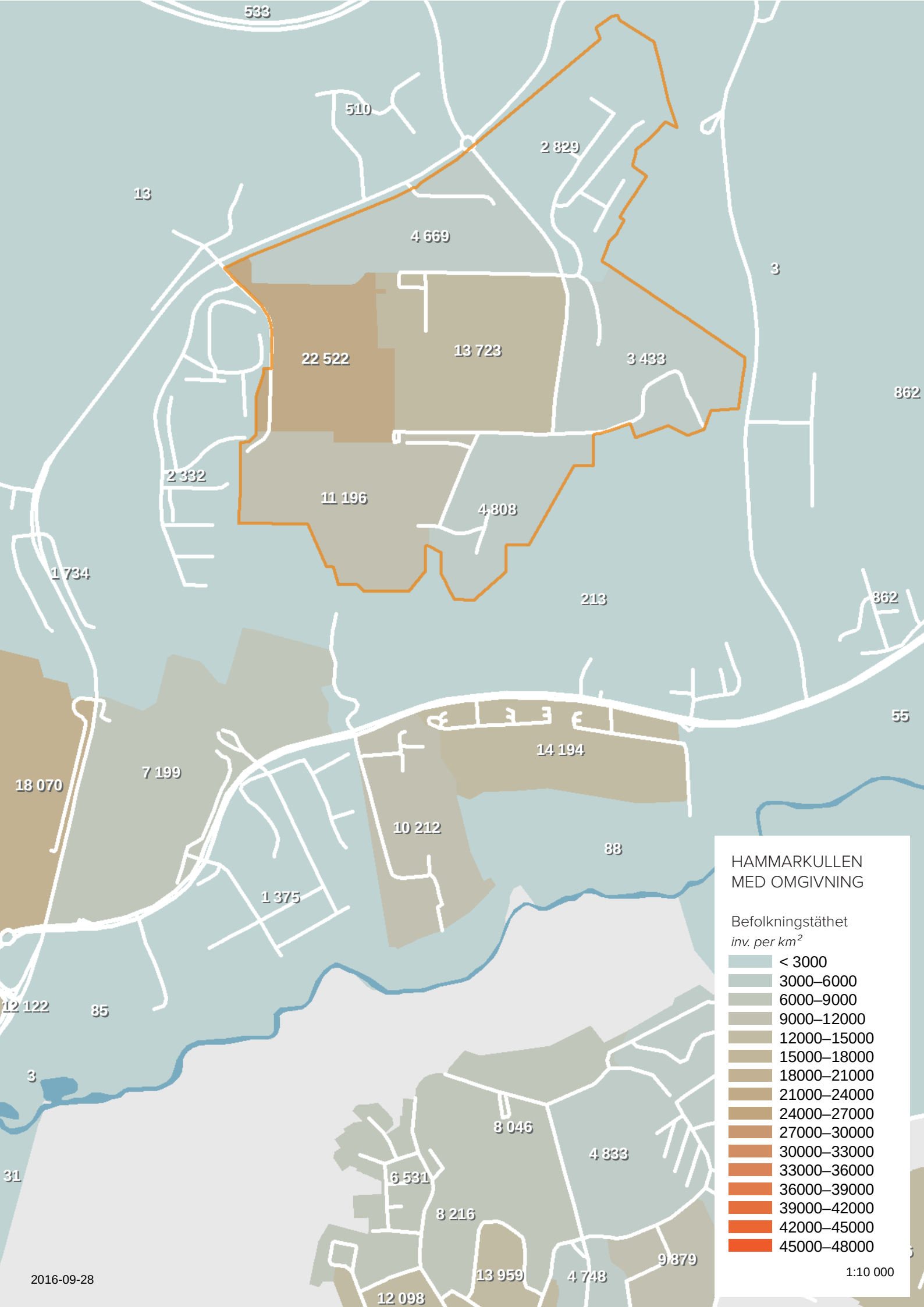
1. **Tillräckligt utrymme för gator och ett effektivt gatunät:** Gatunätet ska täcka åtminstone 30 % av marken och åtminstone 18 km gatulängd per kvadratkilometer.
2. **Hög täthet:** Minst 15 000 invånare per kvadratkilometer och max 45 000.
3. **Funktionsblandning:** Åtminstone 40 % av golvytan i varje stadsdel ska vara till för verksamheter.
4. **Social blandning:** Tillgång på bostäder i olika prisklasser och upplåtelseformer för att husera människor med olika inkomster; 20-50 % av den totala boendeytan ska vara reserverade för hyresrätter och varje upplåtelseform ska inte omfatta mer än 50 % av det totala beståndet.
5. **Begränsad markanvändningsspecialisering:** Mindre än 10 % av marken i alla stadsdelar. Detta för att begränsa monofunktionella kvarter eller stadsdelar.

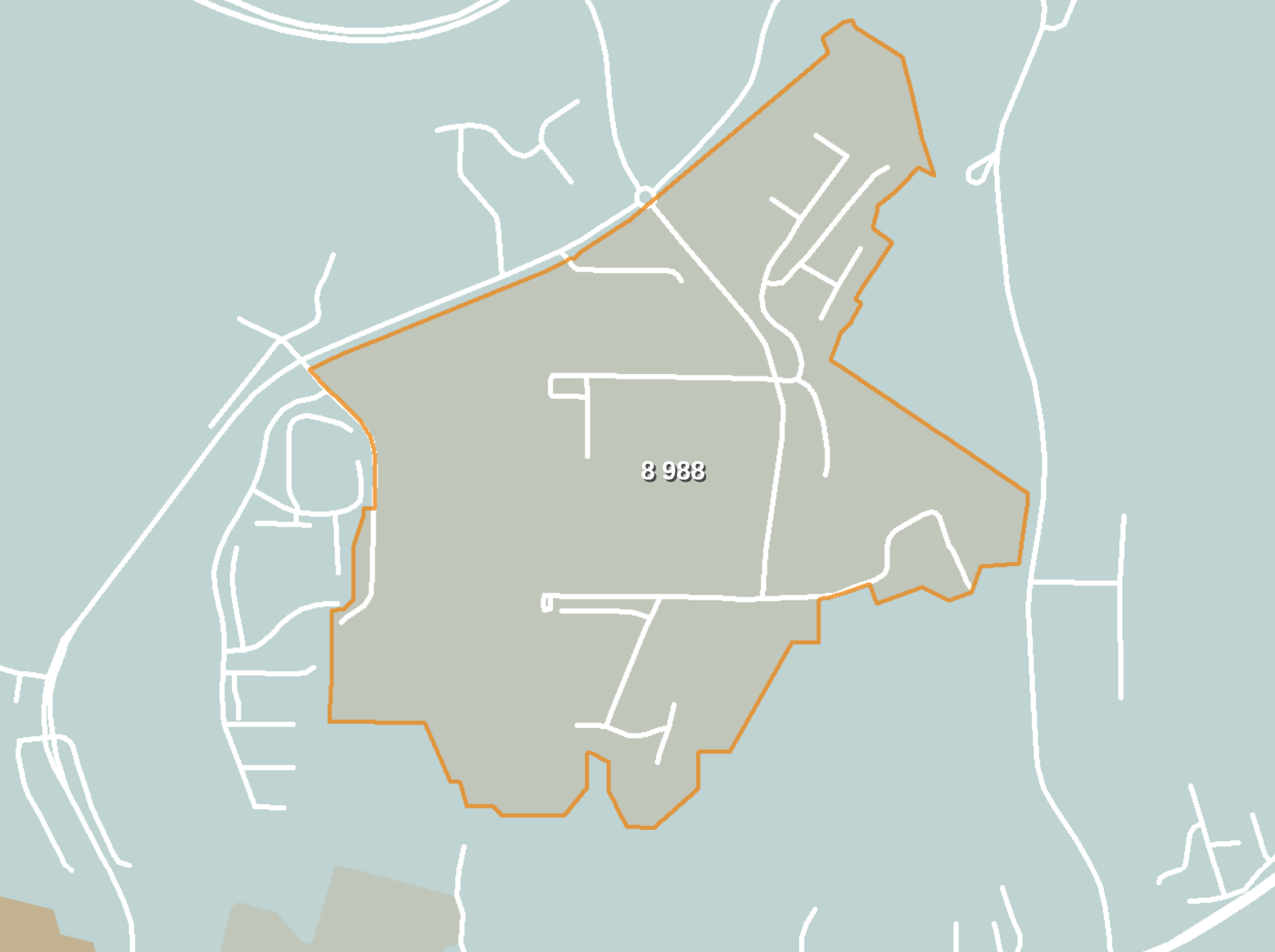
Principerna och de tillhörande mätetalen syftar till att intressenter inom stadsutveckling ska kunna göra en bedömning av hur hållbara deras städer och stadsdelar är. Det är också ett effektivt sätt att utvärdera nya planer och förtätningsprojekt.

I tabellen till höger har vi sammanställt Hammarkullens fem ovanstående mått och på nästkommande sidor finns tätheten visualiserad på två kartor.

UN-habitat Hammarkullen

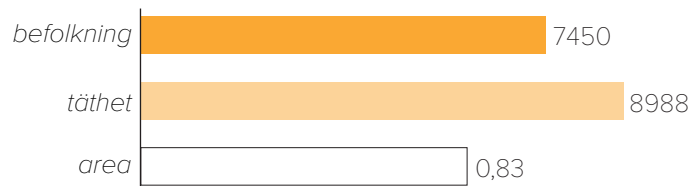

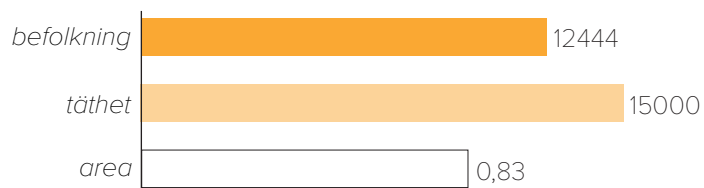

▲
Den genomsnittliga
befolkningstätheten i
Hammarkullen är 8988
invånare per km².

Hammarkullens täthet idag (boende/km²)

Hammarkullens täthet -uppnått minimimått (15000) Det behövs 1660 bostäder (+ 4994 människor, tre personer per bostad)

Urban Quality Index ©

Ett verktyg för mätbar stadsutveckling

Som en del i att överbrygga det gap som ofta finns mellan vision, strategi och implementering inom stadsutveckling har Urbanivation och Radar arkitektur & planering tagit fram ett verktyg som mäter en stadsdels kvaliteter. Urban Quality Index, UQI, är ett relativt index, där huvudorten som helhet utgör den jämförande basen.

Tjugosex kategorier mäts inom de tre områdena; Fysisk miljö, Trygghet & Utbildning samt Ekonomi. UQI ger en bred bild av en stadsdel och kan användas för att jämföra stadsdelar mellan varandra och mäta utveckling över tid. UQI är ett av verktygen inom evidensbaserad stadsutveckling och syftar till att ge ett brett faktaunderlag för rekommendationer kring en stadsdels utveckling.

Utifrån det statistiska underlaget poängsätts stadsdelarna från 1 (Lägst) till 5 (Högst) enligt en normalfördelningskurva där 7% av kategorierna får poäng 1 och 5, 24% får poäng 2 eller 4 och 38% erhåller 3 poäng. I de fall det saknas jämförande underlag från övriga stadsdelar tillämpas en poängsättning utifrån förutbestämda nivåer. I UQI för Göteborg har data inhämtats från Göteborgsbladet, Stadsledningskontoret, Polisen samt Urbanivation och Radar arkitektur & planerings egna mätningar i stadsdelarna.

Mätetal

	HK	ENHET
1.	28	%
2.	8 988	INV/KM ²
3.	4	%
4.	80,6	%
5.	88	%
6.	204	GÅNGTRAFIK./H
7.	79,9	%
8.	11,7	KM
9.	20	ANTAL
10.	411	BILAR/1000 INV
11.	14,2	%
12.	66,7	%
13.	58,2	%
14.	47	%
15.	70,5	%
16.	0,79	%
17.	0,12	%
18.	0,07	%
19.	2,8	%
20.	50,8	%
21.	0,7	PROCENTENHET
22.	748,3	MSEK/ÅR
23.	19,5	KSEK/KVM
24.	8,30	%
25.	15,5	%
26.	148	KSEK/ÅR

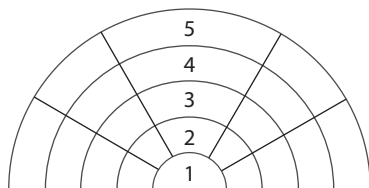
Period: 2015–2016

Ranking

Kategorier

Områden

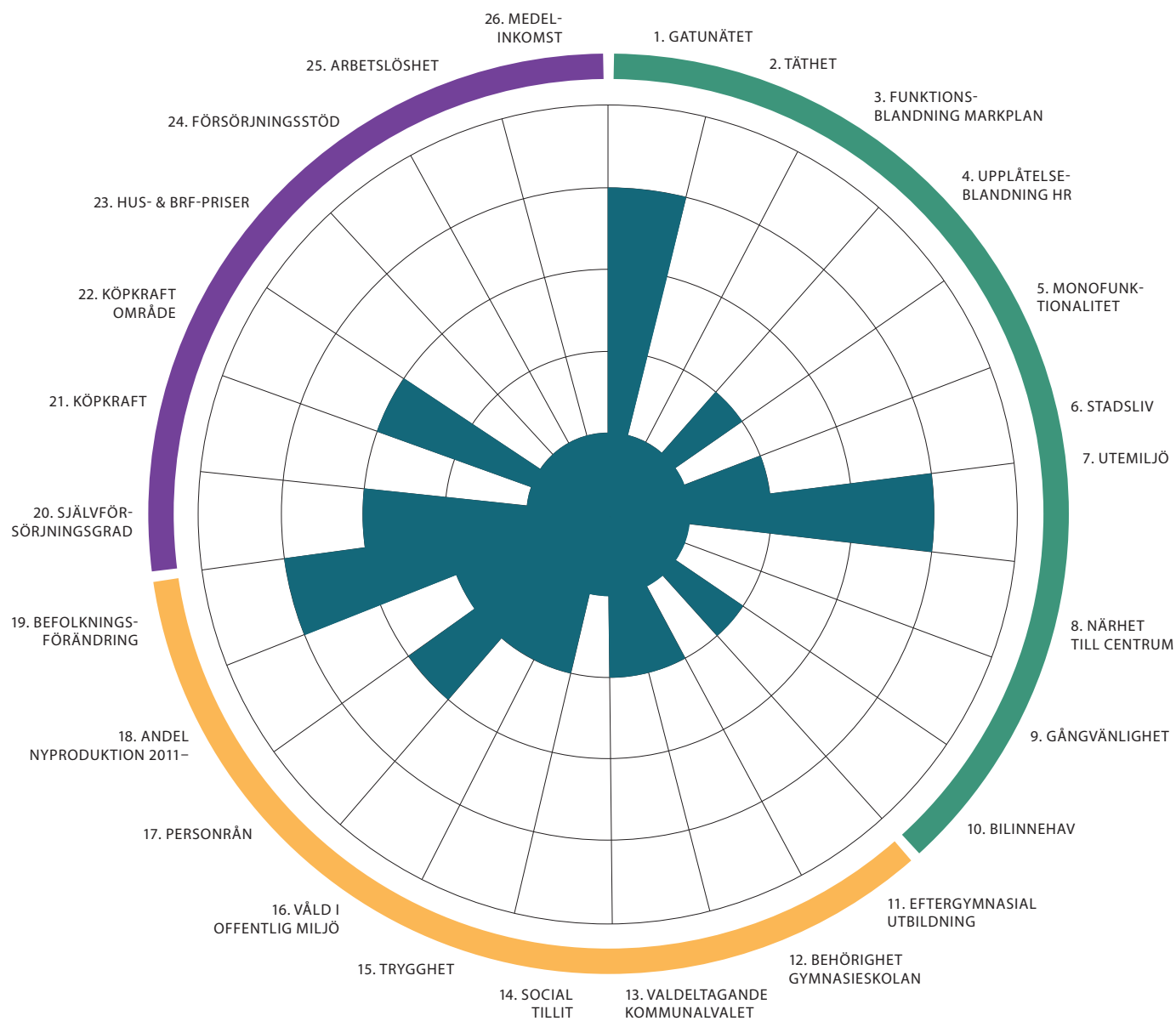
 HAMMARKULLEN

 FYSISK MILJÖ

 TRYGGHET & UTBILDNING

 EKONOMI

Platsspecifika vardagslivsberättelser

Genom en boendedialog ryms möjligheten att ta del av lokalbefolkningens kunskap om t.ex. trygga och otrygga platser, rumsliga kvaliteter och önskemål om förbättring. Genom att ta hjälp av dem för definiera utmaningar i egna termer och hitta egna lösningar kan bättre planer tas fram och implementeras. I arbetet med boendedialogerna har vi tagit hjälp av Hyresgästföreningen för att definiera frågor, marknadsföra, genomföra och utvärdera resultatet. Genom att ta in lokal kunskap på det här sättet finns möjlighet till ett större engagemang och bättre förslag för att stötta stadsdelens utveckling. Genom boendedialogen har vi skapat en yta av *intressent evidens*, det vill säga kunskap från och om de som påverkas av förändringar i boende eller fysiska rum i anslutning till bostäderna.

Boendedialogen i Hammarkullen arrangerades en lördag i oktober 2016, i Hammarkulle-cafét vid torget och i samband med att Folkets Hus – vilket Cafét ligger – firade 30 år. Det var också Kulturvandring i stadsdelen och mycket folk i rörelse, det vill säga goda förutsättningar för mycket folk närvarande. Så blev det också, 88 personer fyllde i den kvalitativa frågelista som utgjorde ytan för dialogen mellan Bostadsbolaget med samarbetspartners och de boende i Hammarkullen. Nedan följer en lite längre beskrivning av vad de medverkande skriftligen berättade.

Förutom att den lokala Hyresgästföreningen deltagit i arbetet med att ta fram de frågor som ställdes, så bidrog också Göteborgs stads Stadsbyggnadskontor med tre frågor i den frågelista om innefattade sex frågor totalt. Redovisningen som nu följer är indelad efter dessa frågor.

En kort reflektion kring metoden är nödvändig att göra. Som grafiken här intill visar, så var antalet respondenter 88 stycken. Eftersom detta är en kvantitativ metod, är det ett väldigt gott resultat, framförallt sett hur mycket de närvarande skrev i sina frågelistor. Kunskapsvärdet i detta material är därför, sett till den valda metodens förutsättningar och kunskapssyn (ontologi), högt eftersom det också omfattar rika svar från en bredd av boende i stadsdelen. Fördelningen mellan kön var jämnt, vad gäller ålder så var gruppen unga/unga vuxna underrepresenterad.

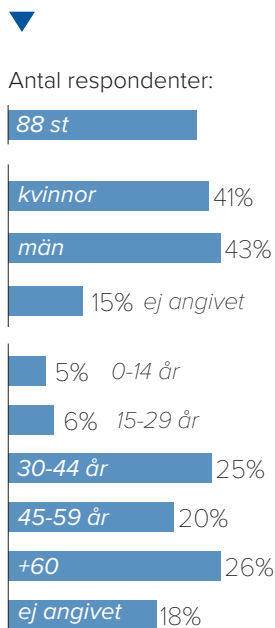
Men det skall förstås understrykas att detta avsnitt inte representerar *alla Hammarkullebors synpunkter* men det har heller inte varit agendan att teckna en sådan fullständig bild, utan att med de medverkandes hjälp ge en fingervisning av vad som diskuteras kring de utvalda frågeställningarna *just nu*.

Ur det rika material som skapats (rådata) har vi valt ut signifikanta uttryck – frekvent förekommande idéer, tankar och åsikter om Hammarkullens nutid och framtid – på samma sätt som man väljer ut vissa variabler ur ett rikt statistiskt material.

▲
Bredfjällsgatan, lugn och trygg eller det motsatta? Invånarna i Hammarkullen har delade meningar om området.

Informationen i dokumentet är en sammanställning av material från en boendediolog i Hammarkullen genomförd i oktober 2016. Dialogen har skett på uppdrag av Bostadsbolaget och i samarbete med Hyresgästföreningen.

1 Vilka fem ord tycker du beskriver Hammarkullen som stadsdel?

Då respondenterna ombeds beskriva Hammarkullen med några ord, blev det i både positiva och negativa termer, och det finns ett antal som förekommer mer frekvent än andra. Att beskriva ett område i bara några få ord var svårt, menade några som vi satt bredvid under workshopdagen och ofta svarade respondenterna i kombinationer av ord eller meningar. När vi försökt utröna invånarnas känsla av Hammarkullen har vi därför valt att urskilja de nyckelord/kombinationer som förekommer mest i svaren och även, på grund av variationsrikedom i ord och uttryck, klustrat dem något. De ord som (utan inbördes ordning) bäst svarar mot invånarnas känsla av Hammarkullen är:

Mångkulturellt/mångfald, föreningsliv, bra kommunikation, droger, arbetslöshet, kultur, folkrikt, gammalt, glädje, stökigt/orolig, skräpigt, engagemang, naturen, otryggt/tryggt kreativitet, dålig service, fint, levande, gemenskap, segregation/integration, vilja/hopp om förändring, härligt, betong, höghus, konst, lugnt.

I Hammarkullen finns många positiva värden att ta tillvara på och i många av svaren finns uttryck för stolthet och värme för stadsdelen. Det mångkulturella, gemenskapen, kulturen, kreativiteten och ett starkt engagemang och hopp om förändring är några av dem. Men det förekommer också en hel del problem, bland annat missbruk och droghandel, vårdslös moppedkörning, arbetslöshet och dålig belysning i offentliga miljöer, vilka tillsammans skapar en känsla av otrygghet och rädsla. Något som ofta tas upp är det bristfälliga serviceutbudet, vilket tillsammans med faktorer som upprustningsbehov, nedskräpning och bristande polis-närvaro skapar känslan av Hammarkullen som en stadsdel i periferin – "bortglömd" som en av de svarande uttrycker det.

Naturen och grönområdena är mycket viktiga för Hammarkulleborna, här möter människan både natur och stad, träd och betong, vilket skapar en stadsdel som präglas både av lugn och rörelse. Att det däremot är dåligt upplyst kvälls- och natttid bidrar till att skapa otrygghet i området. Föreningslivet verkar ha ett starkt fäste i Hammarkullen, vilket är ytterligare ett tecken på det starka engagemang som finns i stadsdelen. Utifrån de ord som respondenterna angivit går också att utläsa en gemensam önskan om, och vilja till förändring. Hammarkullen har stor utvecklingspotential och många vill vara med och hjälpa till.

2 Hur använder du Hammarkullen som stadsdel? T.ex. var möts man? Vilka stråk är viktiga? Var finns bra platser för rekreation?

I Hammarkullen finns många platser som aktivt används och som av de boende anses viktiga att behålla eller utveckla. Torget har en självklar roll som knutpunkt och mötesplats i bilden av Hammarkullen och betydelsefulla är även de gator som ligger i anslutning till det. Däremot upplevs både torget och de vägar som omsluter det ibland som otrygga och stökiga, detta på grund av dålig belysning och ungdomsgång som "hänger" i krokarna om kvällarna. Även tunnlar och områdena runt skolorna upplevs otrygga, även där är det mycket ungdomar som vistas och det tillsammans med bristande gatubelysning gör att många upplever det mörkt och skrämmande.

Platser som upplevs som positiva och trygga är till exempel Mixgården, Mariakyrkan, biblioteket och Folkets Hus. Gemensamt för dessa platser är att de alla är mötesplatser som inbjuder till sysselsättning och utrymmen att bara vara på. Att dessa platserna används såpass aktivt pekar på att fler liknande lokaler och aktiviteter behövs för att räcka till för alla och därigenom också främja gemenskapen de boende emellan. Förutom ovanstående platser omnämns också en del andra i positiva ordalag, som vackra och omtyckta, men också otrygga och i behov av upprustning. De mest återkommande är Hammarparken, odlingen och fotbollsplanerna. Alla dessa platser anser de boende har stor potential men för att de ska användas och uppskattas till fullo behöver de rustas upp.

En plats som omnämns som saknad är Hammarbadet, som vid tiden för denna rapport författande är stängt i väntan på renovering. Bredfjällsgatan verkar vara ett område som de boende har delade känslor inför. En del uppfattar gatan som den lugnaste och tveklöst tryggaste i hela Hammarkullen, medan andra hävdar raka motsatsen. Det nämns också flertalet gånger om oroligheter och otrygghet i källare och garage runt gatan och att sopstationerna på flera håll missköts.

Sett till närvaron vid workshopen så var antalet unga (15-29 år) jämförelsevis få sett till andra åldersgrupper, vilket, menade en representant för Hyresgästföreningen när vi gemensamt analyserade materialet efter workshopen, blev tydligt eftersom inte Mixgården nämndes alls, en plats som är väldigt viktig för unga i Hammarkullen.

3a Hur kan boendet utvecklas i Hammarkullen? Vilken typ av bostäder behövs (lägenhetsstorlekar, hyresrätt eller bostadsrätt) och var kan man bygga?

Hammarkullens invånare ställer sig generellt sett positiva till byggandet av nya bostäder. De flesta svarar att det behövs fler hyresrätter, men en betydande del av de som medverkade vid workshopen ser gärna att det också byggs bostadsrätter och menar att det behöver finnas möjlighet till olika slags boenden. Förslag har även inkommit på att göra om nuvarande hyresrätter till bostadsrätter, vilket också tyder på behovet av möjlighet att kunna äga sitt boende. Bland svaren finns också förslag på byggen av radhus, studentbostäder, seniorboende och bostäder för nyanlända. Vad gäller storlek på boende verkar det finnas behov av både små och stora boenden, men majoriteten efterfrågar främst större lägenheter anpassade till

stora familjer. Det har även inkommit några förslag på att möjliggöra för kooperativt boende, boende för storfamiljer och kollektiv.

Bland de svar som behandlar befintligt boende i Hammarkullen går att skönja ett genomgående missnöje med de nuvarande boendesituationen. Trångboddheten är ett stort problem liksom hur fastigheterna i dagsläget sköts. I flera svar nämns kylan i lägenheterna som påtaglig och även att standarden generellt sett är låg och i behov av renovering. Flera boenden önskar också bättre sophantering och möjlighet till källsortering på gårdarna. Det har även inkommit önskemål om att göra befintliga och nya bostäder mer energisnåla genom att använda bland annat solpaneler och vindkraft. Miljöaspekten verkar vara viktig för många i området.

Trots en övervägande del positiva svar gällande nybyggnation i Hammarkullen märks en viss ängslan inför exploatering av området. Många är rädda att bli av med grönområdena, men samtidigt att inget görs åt rådande boendesituationer. Frågan är flerbottnad och inom denna ängslan ryms också en tanke om att lösa arbetsbristen innan några bostadsbyggen påbörjas – så att det finns betalningsförmåga för de förväntat dyrare hyrorna. Det föreslogs specifika platser för byggandet – framförallt kring torget – samt önskemål om att bygga ihop Hammarkullen med Agnesberg, Angered C och Hjällbo samt att bygga ihop Hjällbo med Gamlestaden.

3b Hur vill du att Hammarkulletorget förändras? Vad saknas där dag?

Torget beskrivs som en av stadsdelens allra viktigaste mötesplatser, detta trots att det ofta beskrivs som en mörk och blåsig plats som upplevs otrygg. Många av respondenterna uttrycker besvikelse över att tidigare kvällsöppna aktiviteter stängts ner, samt att stadsdelen saknar ordentligt serviceutbud. Många menar att bristen på sittplatser gör att denna viktiga knutpunkt inte blir en naturlig plats att vara på, vilket också avsaknaden av aktivitet och service bidrar till. I nuläget är det en grusplan utan funktion, vilken tjänar utmärkt för värdslös mopedkörning enligt några respondenter.

Förslag på nya verksamheter och byggnationer på torget är bland annat en stor mataffär, apotek, bank, vårdcentral, post och föreningshus, men också mer nöjesinriktade och utsmickande saker som exempelvis boulebana, träd och växter, bageri, uteserveringar, konst, restauranger, biograf eller teater och torghandel/loppis. Många önskemål om mindre butiker har också inkommit dock inte så många konkreta förslag på vad för typ av butiker som menas. Det framkommer också önskemål om övervakningskameror och ökad belysning på torget, samt en högre närvaro av polis och väktare för att stärka tryggheten i området.

Det finns såklart även positiva tankar och åsikter om torget. Grönsakshandeln och kaféet är uppskattade inslag liksom de olika konstprojekt som börjat dyka upp på olika platser i området. Hammarkulletorget, som fungerar som ett nav och en naturlig mötesplats i området, och kanske till och med kan sägas vara stadsdelens hjärta, upplevs sammantaget som en plats med stor potential men med lång väg att kvar att gå.

3c Vilka verksamheter (affärer, aktivitetslokaler, kontorslokaler) kan utvecklas - hur då?

Även här tas önskemål om en stor och välsorterad livsmedelsaffär, om fler föreningslokaler, mer konst och restauranger upp. Här uttrycks också från flera håll intresse att bygga ut biblioteket och utöka dess öppettider. Flera önskemål om att kaféet ska hålla kvälls- och helgöppet har inkommit samt att kafé och restaurangutbudet ska bli större. Många upplever också stadsdelen som skräpig och skulle gärna se att det blev bättre underhåll gällande renhållningen av gator och torg.

Bättre organisering av avfallsstationer och sophantering skulle till exempel kunna minska nedskräpningen i området. Det förekommer också flera förslag om att förlägga viss kommunal administration till området, som gjorts i Hjällbo, för att öka och förändra flödet av människor som rör sig i Hammarkullen. Detta skulle kunna öppna upp för nya verksamheter i form av exempelvis lunchrestauranger, men också bidra till ökat stöd för de verksamheter som redan finns där och på så sätt skapa arbetstillfällen.

4 Vilka möjligheter till utveckling finns i stadsdelen som du känner till?

Många saker verkar vara på gång i Hammarkullen. Flera föreningar är intresserade av områdesutvecklingen och arbetar på olika sätt för att stärka utsatta gruppers ställning i samhället. Det föreslås av flera respondenter att de boende ska engageras i ett gemensamt ansvarstagande för stadsdelen som till exempel gemensam gårdsstädning och dylikt. Flera av förslagen präglas också av att utvecklingen i Hammarkullen ska vara medborgardriven och skapa arbetstillfällen. Exempel på detta är "bokaler" och kreativa gemensamma utrymmen som tas fram tillsammans med boende och som de får ägandeskap över, samt miljöhus/kretsloppsparkar där invånare utbildas till miljövärdar.

Den lokala hyresgästföreningen uttrycker en vilja att medverka genom att driva deltagandeprocesser som syftar till att utveckla lokalt ägandeskap och självförvaltning, vilket kan vara ett sätt att både komma åt arbetslöshet och utanförskap. Det efterfrågas fler aktiviteter både för ungdomar och äldre, samt platser där människor kan mötas. Många föreningsmedlemmar uppmärksammar just bristen på lokaler där den egna föreningen kan träffas, men många hoppas också på att det ska skapas mötesplatser där alla kan samlas. På denna fråga kommer också mer övergripande svar som idéer, eller kanske önskan om, att bygga samman Hammarkullen mera. Det vill säga att återuppbygga det lokala till en enhetlig total för att därigenom stärka områdets identitet och självkänsla.

ÖVERSIKTSKARTA

Karta över insamlade synpunkter om vilka platser i Hammarkullen som upplevs som positiva respektive negativa. På kartan visas även var deltagarna är bosatta (gul markering).

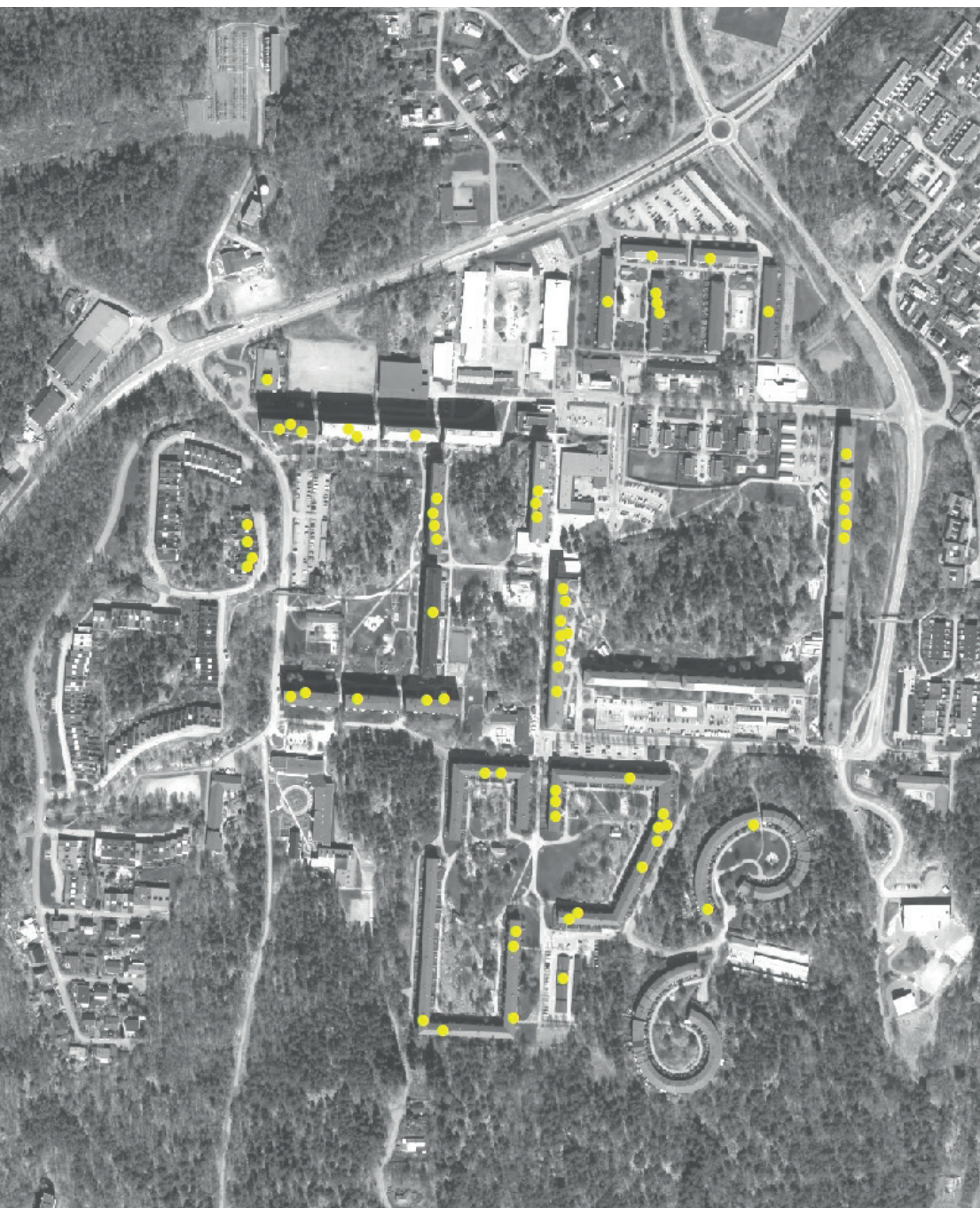

- *Plats som upplevs positivt (86 st).*
- *Plats som upplevs negativt (73 st).*
- *Deltagarnas hemadress (66 st).*

VAR BOR DELTAGARNA?

En relativt vanlig synpunkt är att hela Hammarkullen är i behov av omfattande upprustning, det vill säga av hus, torg, grönområden, belysning med mera. Genom denna upprustning skulle området kännas tryggare och bli mer attraktivt inte bara för nuvarande invånare utan även för potentiella nykomlingar. Bygg upp det lokala och koppla samtidigt Hammarkullen till det större sammanhanget, det vill säga staden som helhet, och ta tillvara på den potential och de resurser som faktiskt finns i Hammarkullen.

◀ Karta över var workshopdeltagarna är bosatta. Markeringarna visar på en god spridning i hela Hammarkullen. Totalt har 66 markörer placerats ut på kartan.

I några av svaren beskrivs Hammarkullen som en plats där hela världens människor möts, vilket ger ett unikt tillfälle då alla deras olika kompetenser och språkkunskaper finns samlade. Detta menar respondenterna är en fantastisk rikedom, en resurs som kan nyttjas mer. Många invånare i Hammarkullen är stolta över sitt område. De känner starka känslor för sitt hem och visar kanske därför ett stort engagemang. Visst finns där problem, men det som framförallt präglar en övervägande del av svaren är det engagemang och den omsorg de boende känner inför Hammarkullen och dess invånare. Övergripande för de insamlade svaren är att det finns en stark vilja att vara med och aktivt delta i utvecklingen av Hammarkullen, både från föreningar och från privatpersoner.

Kartan visar var deltagare vid workshopen bor. Spridningen är god över hela kartområdet. Hyresgästföreningen har knackat dörr i området för att engagera och informera boende om workshopen, deras arbete kan vara en anledning till den goda spridningen. Ett fåtal deltagare boende runt Blomstigen och Hammarkroken har även deltagit i workshopen men redovisas inte med gul markör i kartan då dessa bostadsområden ligger utanför kartområdet. Kartan visar 66 markörer.

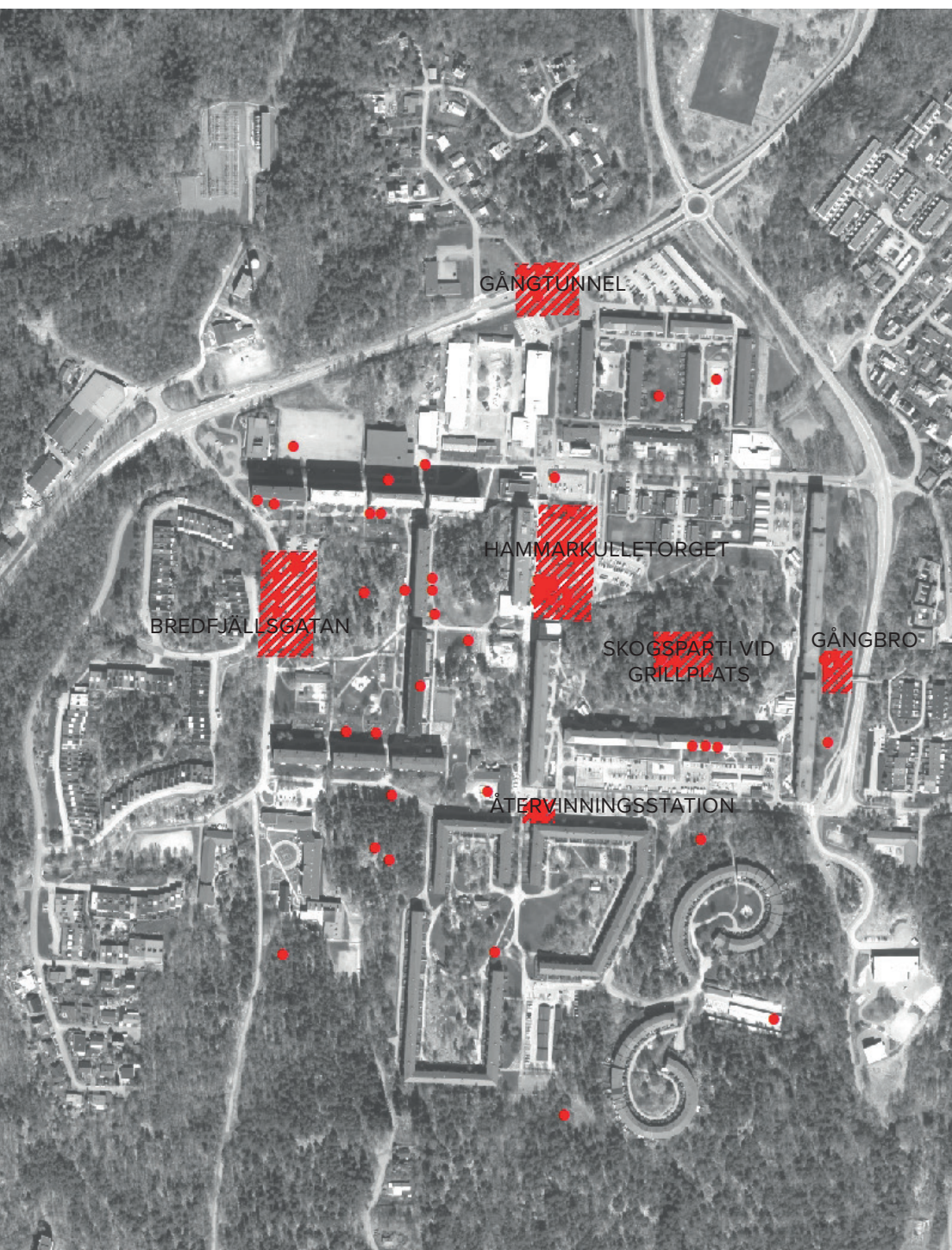
Totalt har 73 röda markörer placerats ut på kartan. Ett urval på 4 eller fler markörer har använts vid val av områden.

Hammarkulletorget

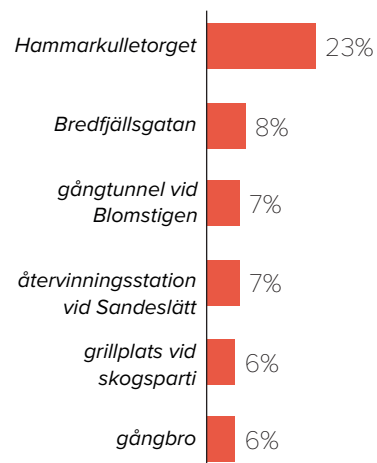
Det är främst området kring Hammarkulletorget som upplevs som negativt/behov av förändring. Kring torget återfinns den högsta koncentrationen av röda markörer 17st (23% av svarande 17/73). 77 personer har skriftligen nämnt torget vid workshopen och ett flertal av dessa har gett flera svar på samma fråga, antalet av dessa svar är 103. Procentberäkningarna baserar sig utifrån de 77 svarande och inte antal röda markörer i kartan. Vad som upplevs som negativt är:

- Avsaknad av service (livsmedelsaffär, vårdcentral, fler caféer mm) 58% (45/77).
- Avsaknad av växtlighet 15% (12/77).
- Avsaknad mötesplatser/sittplatser 15% (12/77).
- Avsaknad på liv och rörelse/ aktivitet/ föreningsliv 12% (9/77).
- Otryggt (Mopedåkning, ungdomsgäng mm) 12% (9/77).
- Dålig belysning 10% (8/77).
- Blåsig 5% (4/77).
- Skräpigt 3% (2/77).
- Attraherar bara män 3% (2/77).

Karta över platser i Hammarkullen som upplevs negativt. De röda prickarna representerar ett svar, de skrafferade ytorna är platser där minst fyra personer upplever platsen negativt. Totalt har 73 markörer placerats ut på kartan.

Procent av de svarande

▲
I dialogen uppgav 23 % av deltagarna att de upplevde Hammarkulletorget som negativt. Flera uppgav också att torget är i behov av förändring där främst avsaknaden av service nämndes. Det angavs bland annat även behov av växtlighet, sittplatser och bättre belysning.

Bredfjällsgatan

Området kring Bredfjällsgatan upplevs negativt, 6st (8% av svarande 6/73). Vad som upplevs negativt med Bredfjällsgatan är främst en otrygghet i området. Övriga negativa aspekter med området är:

- Dålig belysning.
- Otrygga parkeringsgarage.
- Otrygga källare.
- Problem med ohyra.
- Fortkörning.

Gångtunneln vid Blomstigen

Gångtunneln i områdets norra del som kopplar Blomstigen med övriga Hammarkullen upplevs som negativ 7% (5/73). I tunneln har det förekommit rån vilket gör att boende inte vågar använda passagen. Svarande uppger att de går över vägen hellre än att ta tunneln, vilket leder till en osäker trafiksituation.

Återinningsstation vid Sandeslätt

Återvinningsstationen vid Sandeslätt upplevs som negativ, 7% (5/73). Platsen upplevs som skräpig/ovårdad.

Skogsparti vid grillplats

6% (4/73) markerar platsen som negativ. Varför platsen upplevs som negativ beskrivs ej närmare.

Gångbro/genomgång mellan hus

Gångbron över Hammarkullens väg och promenadstråk vidare mot Hammarkulletorget via genomgång under hus upplevs som en otrygg passage av 6% (4/73). Främst är det boende från området Hammarkroken som har omnämnt passagen som negativ (3 av 4 svarande).

PLATSER SOM UPPLEVS POSITIVT

Totalt har 86 gröna markörer placerats ut på kartan nedan. Ett urval på 4 eller fler markörer har använts vid val av områden (skuggade områden).

Hammarparken

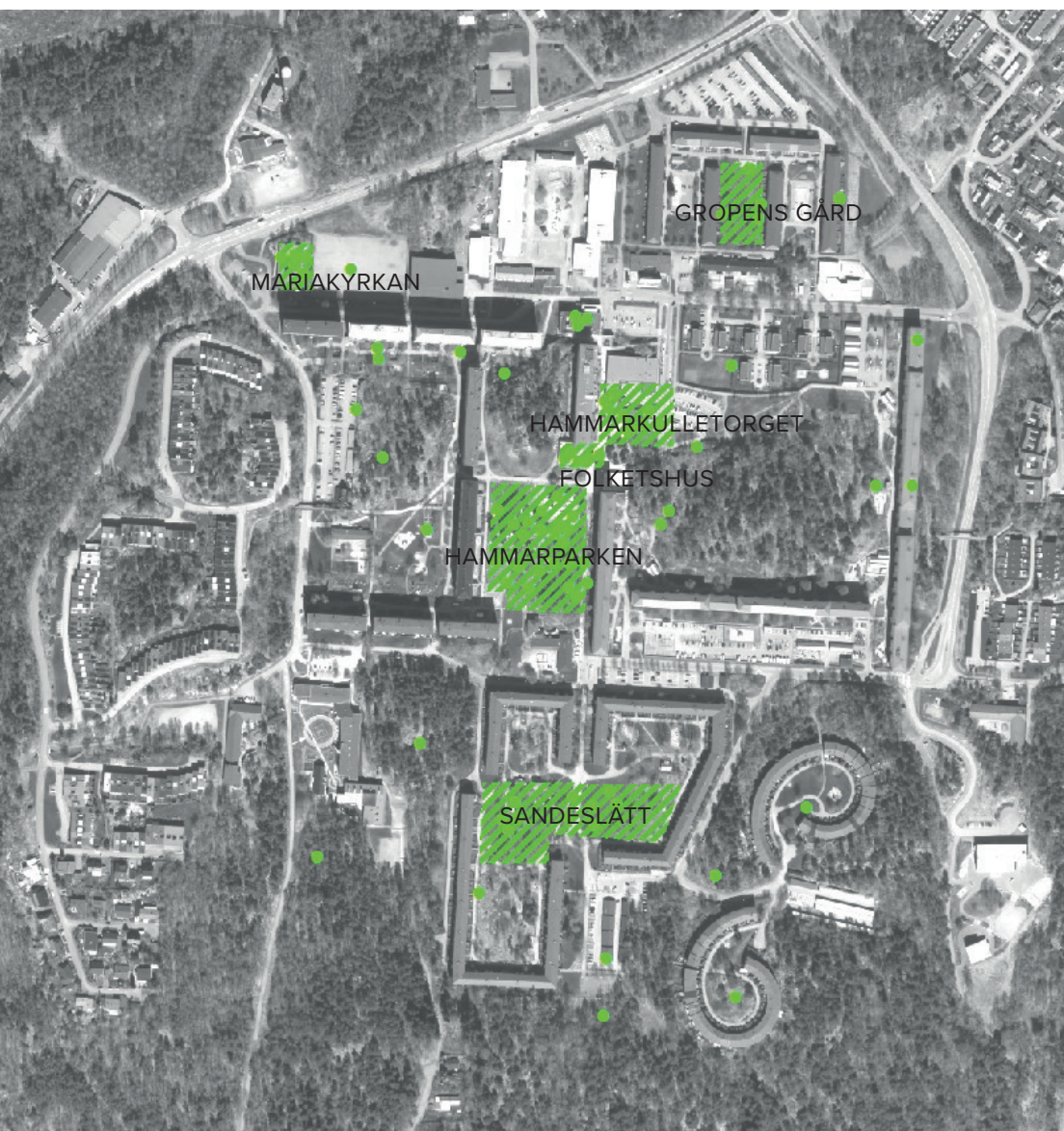
Hammarparken omnämns som positiv av 27% (23/86). På platsen finns enligt svarande:

- Mycket olika aktiviteter (fester i samlingslokalen, odlingslotter mm).
- Fin miljö.
- Mötesplatser.
- Goda lek- och rekreationsytor.

Sandslätt

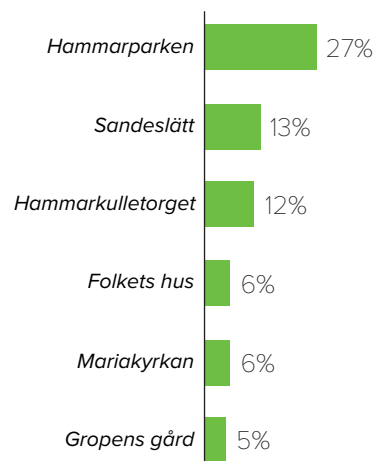
13% (11/86) upplever området Sandslätt som positivt, vad som upplevs positivt är:

- Lekplatser.
- Odlingslotter.
- Sandslätt som mötesplats.

◀ Karta över platser i Hammarkullen som upplevs positivt. De gröna prickarna representerar ett svar, de skrafferade ytorna är platser där minst fyra personer upplever platsen som positiv. Totalt har 86 markörer placerats ut på kartan.

Procent av de svarande

Folketshus upplevs som positivt av 6 % av deltagarna.

Fyra personer markerade bostadsområdet Gropens gård som en positiv plats.

Förslag till förbättring (tre synpunkter):

- Bättre belysning (hus nr1).
- Reglera mopedåkning.
- Sätt upp förbudsskyltar mot fotbollsspel och hundrastning.

Hammarkulleorget

12% (10/86) upplever torget som positivt, vad som upplevs positivt är

- De verksamheter som finns där (exempelvis charkuteri, frisör, grönsaksaffär).
- Biblioteket.
- Torget som mötesplats.
- Levande dygnet runt (på sommaren).

Folkets hus

6% (5/86) upplever Folkets Hus som en positiv plats, vad som upplevs positivt är:

- Folkets hus som mötesplats.
- Caféet
- Sandesläatts församling

Mariakyrkan

6% (5/86) upplever Mariakyrkan som en positiv plats, Mariakyrkan fungerar som en mötesplats enligt svarande.

Gropens gård

5% (4/86) ser Gropens gård som positivt område. Positiva markörer och boendeplats kan sammankopplas (4 av 3 markörer bor även på Gropens gård). Vad som upplevs som positivt är att området är lugnt.

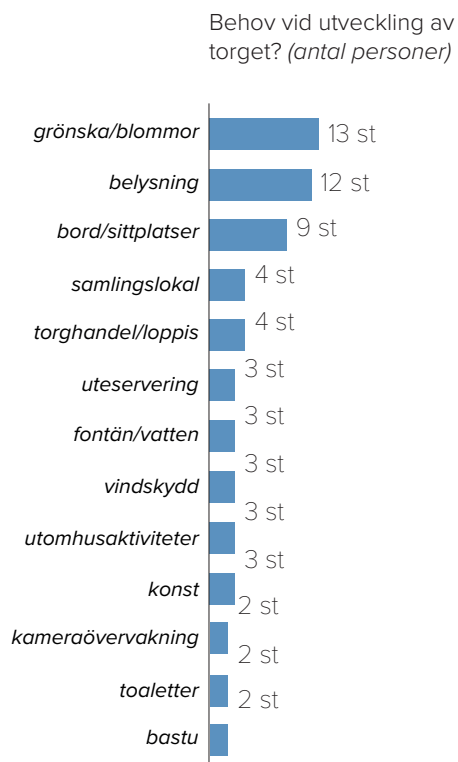
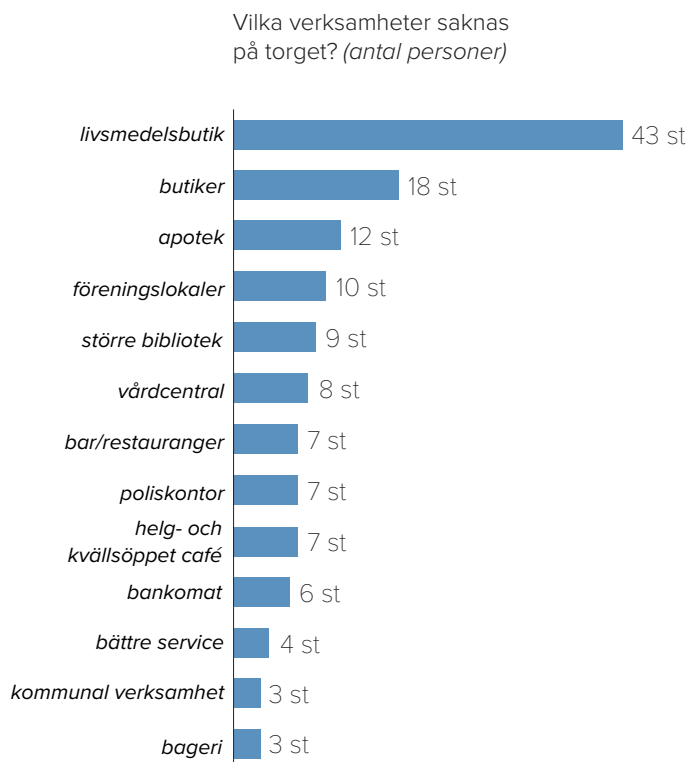
JÄMFÖRANDE KARTA POSITIVA / NEGATIVA PLATSER

Jämförande karta över positiva och negativa platser i Hammarkullen. Delade meningar finns framförallt vad gäller Hammarkulletorget. Skrafferade ytor är platser där minst fyra personer upplever platsen som positiv (grön) eller negativ (röd). Prickarna representerar ett svar och totalt har 86 positiva respektive 73 negativa platser pekats ut.

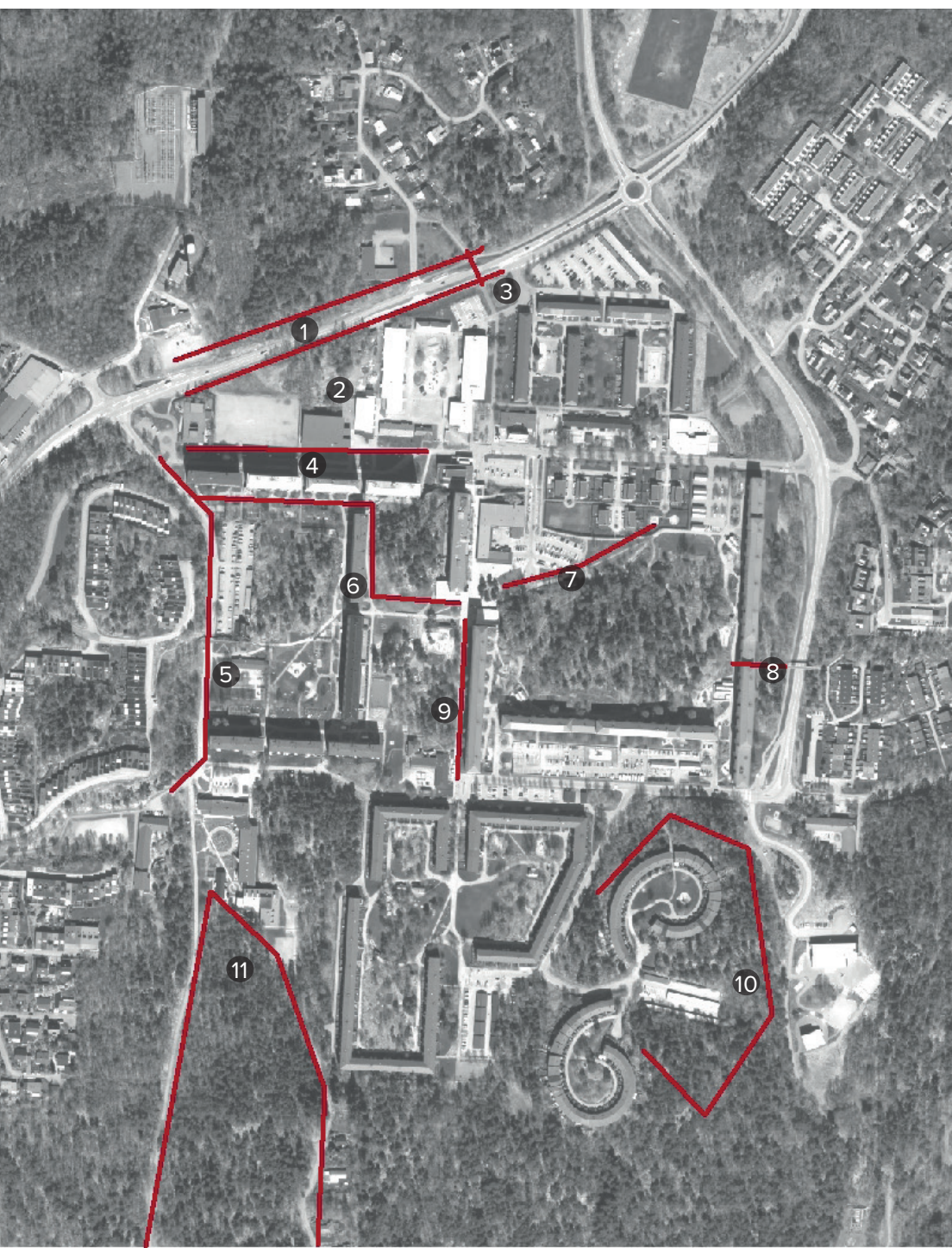
HAMMARKULLETORGET

En av frågorna som ställdes handlade om torget - hur det upplevs idag och vad som behövs för att det skall fungera bättre ur ett vardagslivsperspektiv.

NEGATIVT UPPLEVDA STRÅK

Stråk som markerats på kartan har utpekats som negativa, några generella slutsatser om att dessa stråk är negativa ur allmän uppfattning kan inte dras då det endast är ett fåtal personer som ritat upp stråken som negativa. Kartan får istället ses som ett underlag vid kanske fortsatt dialogarbete kring just stråk.

◀ Karta över negativt upplevda stråk där stråk 3 och 8 upplevs negativt på grund av otrygg passage och övriga stråk upplevs negativt på grund av dålig belysning.

ANVÄNDA STRÅK

Totalt har 15 personer (av 87 totalt inkomna svarsblanketter) haft åsikter om stråk. Eftersom varje svarande har getts möjlighet att peka ut flera stråk har kategoriseringen gjorts enligt hur många svarande som har som pekat ut varje stråk. 22 åsikter har kommit in. Urval har gjorts för 4 eller fler åsikter.

I kartan nedan har ingen skillnad gjorts mellan negativt upplevda stråk och väl fungerande stråk. Mest använt är stråket till Hammarkulletorget via Sandeslättsbacken 47% (7/15) har åsikter kring detta stråk. Kartan bygger egentligen på för lite statistisktunderlag för att kunna dra generella slutsatser men utifrån svarande kan stråk till och från torget antas som de mest aktiva stråken i Hammarkullen.

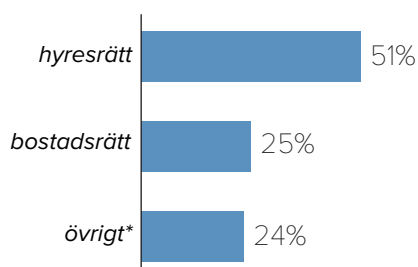
Karta över använda
stråk i Hammarkullen. ►
Stråken leder från
Hammarkulletorget till
Sandeslätt i söder (7
svar), Bredfjällsgatan
i väster (5 svar) samt
Hammarkullegatan
i norr (4 svar).

FRÅGOR OM BOENDEFORMER

En av frågorna som ställdes handlade om boendeformer - vilket typ av bostäder finns det behov av avseende upplåtelseform och storlek?

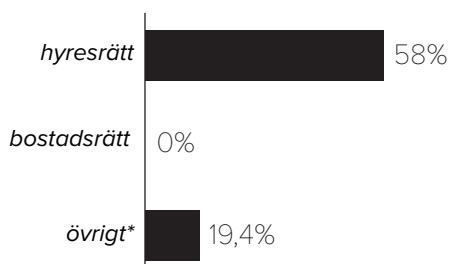
Önskemål av upplåtelseform
från dialogen

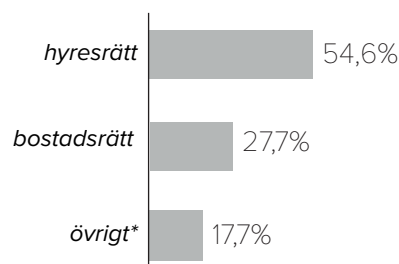
Önskemål om lägenhernas
storlek

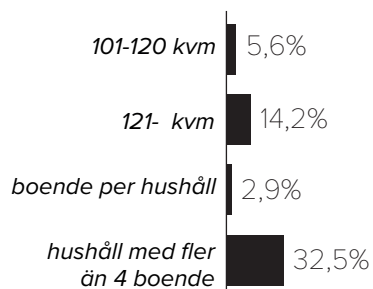
Boendeform i
Hammarkullen

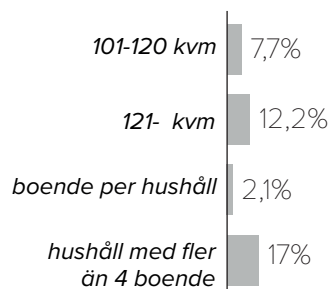
Boendeform
Göteborg i snitt

Befintligt boende i
Hammarkullen

Befintligt boende
Göteborg i snitt

* Övrigt boende: Kooperativboende, radhus, villa.

Medskick till detaljplan och vidare processer

Det finns några tydliga drag i det material som tagits fram under den kunskapande process som redovisas i den här rapporten.

- För att uppnå målsättningar som ryms i UN-Habitat avseende hållbar stadsutveckling behövs fler bostäder än de som det för tillfället planeras för - och i blandade upplåtelseformer
- De boende som medverkade på dialogworkshopen efterfrågar större bostäder - i blandade upplåtelseformer, men också ett ökat fokus på ett torg som saknar många viktiga servicefunktioner och som både är en omtyckt plats och samtidigt ett av stadsdelens största problem avseende trygghet. Stadsdelens monofunktionalitet behöver brytas upp.
- Där miljöerna är genomtänkt omhändertagna i stadsdelen vill man vistas i mycket större utsträckning. Den öppna naturen markeras mycket som otrygg, men diskuteras också som resurs och kan, bättre omhändertagen, komma att bättra stödja möjligheter för möten och samnärvaro
- Hammarkullen präglas av ett stort engagemang - det finns många som vill och kan medverka i arbetet emd att utveckla stadsdelen, vilket är en viktig resurs för Bostadsbolaget med samarbetspartners sett till det initiativ man tagit under 2016.
- Det är framförallt existerande mötesplatser - Mariakyrkan, Mixgården, Folkets Hus, som lyfts fram som positiva delar av stadsdelen. Den framtida planeringen behöver hantera det behov av utökade möjligheter till möten som uttrycks i boendedialogen.

Vad händer med materialet?

Det här materialet är framtaget i med syfte att utgöra evidensbaserade inspel till den stadsbyggnads- och samhällsutvecklingsprocess som pågår och kommer att pågå i Hammarkullen.

Dialogen har en nära koppling till det detaljplanearbete som bedrivs i staden kring Hammarkulletorget, som väntas bli en tätare stadsdel framöver, genom att Stadsbyggnadskontoret själva har fått formulera delar av frågorna som ställdes. Dialogmaterialet, tillsammans med de andra delarna av det samlade kunskapsunderlaget, har en direkt koppling till det utredande och gestaltande arbete som pågår i stadens tekniska förvaltningar och bolag.

Uppföljningar av dialogprocessen sker under vinter-vår 2017 i flera steg, bland annat genom gårdsmöten och ett allmänt och redovisande öppet hus. Dessutom kommer dialogen och det övriga materialet att diskuteras under ett kommande samrådsmöte kring detaljplaner om torgets utveckling.

BILAGA: RESULTAT FRÅN UTVÄRDERING AV DIALOGEN (77 SVARANDE)

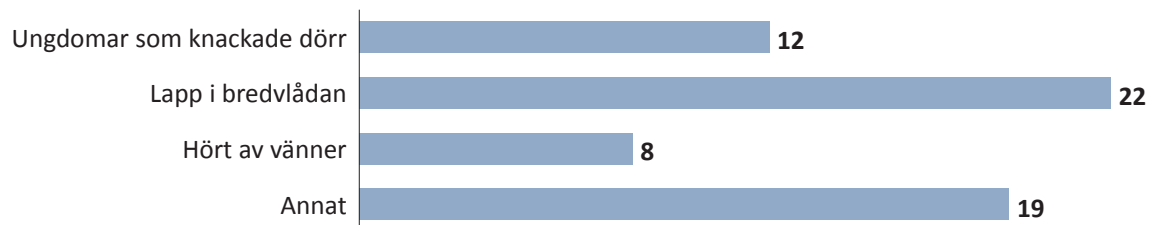
Hur var besöket? (77 svarande)

Vad var viktigast? (64)

Hur fick du informationen? (61)

RADVR

URBANIVATION®